

Listerióza

MUDr. Miroslava Zavřelová

**Ústav ochrany a podpory zdraví
LF MU**

Původce nákazy

Listeria monocytogenes

- ⌘ grampozitivní tyčinka
- ⌘ aerobní
- ⌘ kultivačně nenáročná
- ⌘ rezistentní k zevnímu prostředí
- ⌘ 16 sérovarů
- ⌘ výskyt ubikvitární

Epidemiologie listeriózy

- ⌘ Popsána jako nákaza zvířat v r. 1926**
- ⌘ Výskyt zejména u skotu a ovcí**
- ⌘ Považována za zoonózu do 1988**
  - ☑ přenos na člověka kontaktem s infikovanými hospodářskými zvířaty**
  - ☑ konzumací primárně kontaminovaných potravin (nepasterizované mléko)**

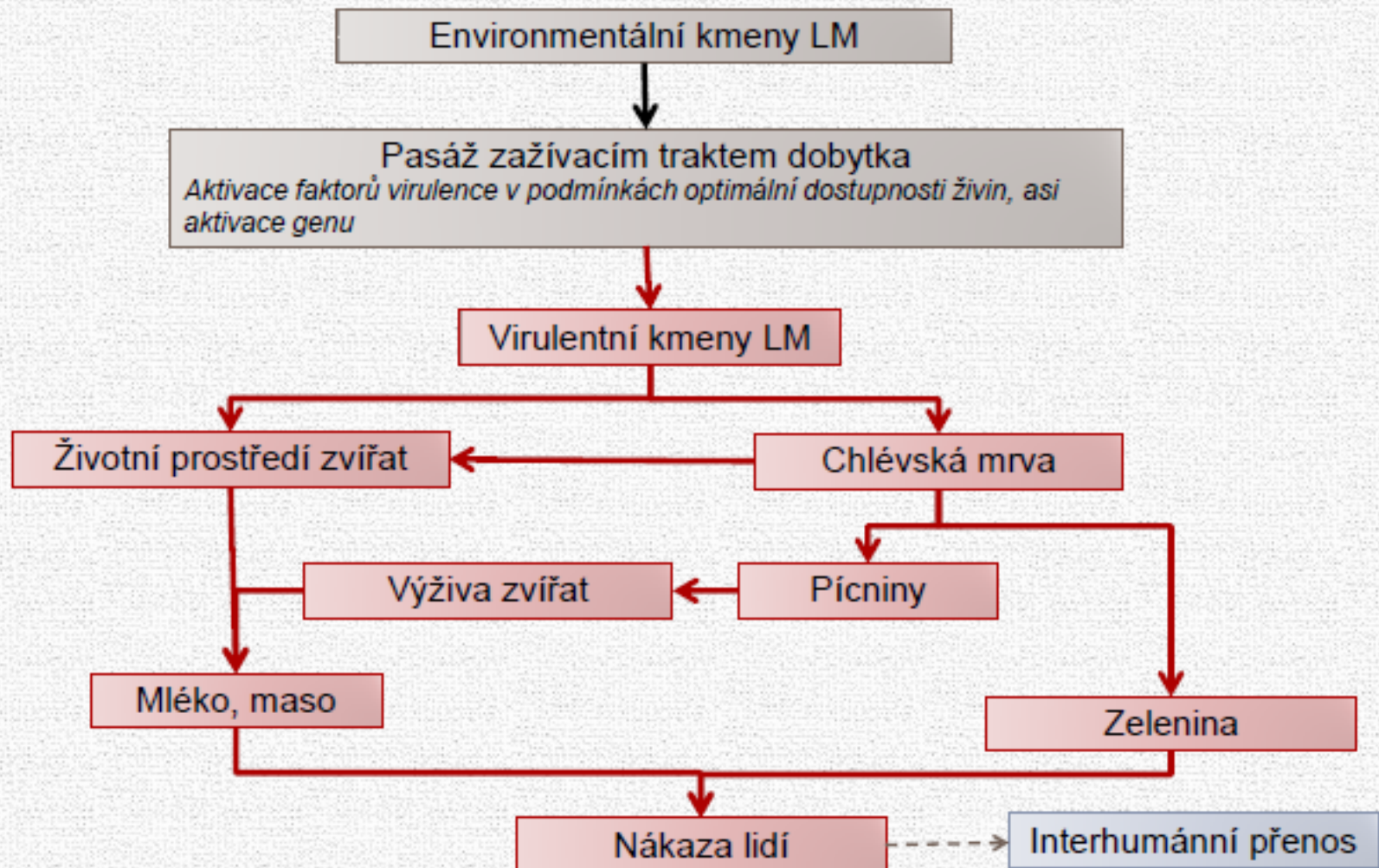
Historie

- 1926:
  - Cambridge: úhyn ptactva, neznámá bakterie pojmenovaná jako *Bacterium monocytogenes*
- 1940:
  - Finální klasifikace jako *Listeria monocytogenes*, pojmenována po Josephu Listerovi (1827 – 1912), zakladateli antiseptických postupů v chirurgii
- 2001:
  - 2 lidská úmrtí po konzumaci paštiky ve Francii, příčina *L. monocytogenes*
- 2006:
  - Zostřená kontrola, Nařízení ES č. 2073/2006 o mikrobiologických kritériích pro potraviny

Epidemiologie alimentárních listerióz

Významné výskyty listeriózy v Evropě

Země	Rok	Počet případů ^(a)	Vehikulum
USA	1998	108	párky
	2000	43	mexické měkké sýry, pečené krůtí maso
	2001	16*	pečené krůtí plátky
	2002	54	pečené krůtí maso
Anglie	1999	4	chlebičky – nemocnice
	2003	40	máslo, neidentifikováno chlebičky – nemocnice
	2004	2	chlebičky – nemocnice
Nový Zéland	2000	4*	pečené krůtí plátky
Francie	1999-2000	42	výrobky z vepřového
Švédsko	2001	50*	sýry
Japonsko	2001	38*	sýry
Švýcarsko	2005	10	sýry
ČR	2006	78	měkké sýry
Německo	2006	6	tvrdé sýry

(a) všechny těžké poruchy celého organismu s výjimkou případů označených *, při nichž převládaly horečnaté gastroenteritidy

Zdroj: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/vyskyt-listerii-v-evrope.aspx>

Charakteristika nákazy

- ⌘ **Většina nákaz asymptomatických**
- ⌘ **V graviditě 20 x vyšší riziko nákazy**

- ⌘ **riziko transplacentární nákazy**

Transplacentární nákaza

⌘ abortus

⌘ předčasný porod

⌘ porod mrtvého plodu

⌘ novorozenec s vrozenou listeriózou

☒ sepsse

☒ meningoencephalitis

Diagnostika

- ⌘ **mikroskopický průkaz - nátěr z likvoru, mekonium, vzorku tkáně**
- ⌘ **kultivace - hemokultivace, pupečník. krev, likvor, hnis, placenta, plodová voda, mekonium, stolice**
- ⌘ **přímý průkaz - imunofluorescence, EIA**

Proč se nakazí gravidní žena?

Koho dalšího listerióza ohrožuje?

Vnímavé osoby

- ⌘ **s primárním či sekundárním imunodeficitem**
- ⌘ **s těžkým chron. onemocněním (diabetes)**
- ⌘ **staří lidé**

Patogeneze

⌘ pomnožení listerií v epiteliálních buňkách tenkého střeva

⌘ imunita - makrofágy, monocyty

⌘ poměr monocytů a bakterií
nepříznivý

rozpad infik. bb., listerie do krev.
řečiště

generalizovaná infekce

V r. 1988 přijat oficiální názor, že

listerióza

je alimentární nákaza

a cestou přenosu jsou ...

**sekundárně
kontaminované potraviny**

Rizikové potraviny

- ⌘ měkké zrající sýry
  - ⌘ lahůdkářské výrobky, saláty, aspiky
  - ⌘ měkké salámy
  - ⌘ tlačěnky, paštiky
- ... a mnohé další dobrůtky

... ovšem sekundárně kontaminované

Preventivní opatření

- ⌘ **Zodpovědnost výrobců, prodejců, služeb hromadného stravování**
- ⌘ **Kontrolní činnost veterinární a hygienické služby**
- ⌘ **Důsledná hygiena při manipulaci s potravinami - osobní i provozní - zabránit křížení potravin a náčiní**
- ⌘ **Respektovat expirační doby potravin**

**Žádná zvláštní prevence listeriózy
neexistuje.**

**Její incidence je nízká,
přestože přechodně získala publicitu
(na přelomu roku 2006 a 2007).**